

El pintor Josep Ribot i Calpe al Ripollès

Text > **EUSEBI PUIGDEMUNT**, professor i historiador

Fotos > **ARXIU EUSEBI PUIGDEMUNT**

El pintor i dibuixant Josep Ribot i Calpe (Barcelona 1888-1974), format a l'escola Llotja sota el mestre de Fèlix Mestres, fou un artista especialment actiu durant la primera meitat del segle xx. Malgrat no ser gaire coneguda, la seva obra es pot comparar a la d'altres coetanis seus, com ara Lola Anglada, Joan d'Ivori, Josep Obiols o Joan Junceda.

Segons l'historiador Domènec Ribot, la importància de Ribot «rau a pertànyer a una generació d'artistes que, lluny de les avantguardes artístiques, cercaren una identitat entre il·lustració i país que sucumbí arran del conflicte bèl·lic de 1936». El 1914, un cop acaba-

da la seva formació a Llotja, es va establir com a professional independent i, l'any següent, s'establí a Barcelona l'Institut Gràfic Oliva de Vilanova i va ser un dels principals col·laboradors d'aquesta impremta pionera de les arts gràfiques. Val a dir que aquells anys, artísticament parlant, van ser d'una gran fecunditat creativa i alhora reconeguda amb diversos premis i guardons.

El mateix 1915 i gràcies a una excursió organitzada pel Club Muntanyenc de Barcelona que feu pel Ripollès, entrà en contacte amb el Grup Folklorista de Ripoll, encapçalat per Tomàs Raguer, i amb el també folklorista Rossend Serra i Pagès, que tenia contactes familiars a

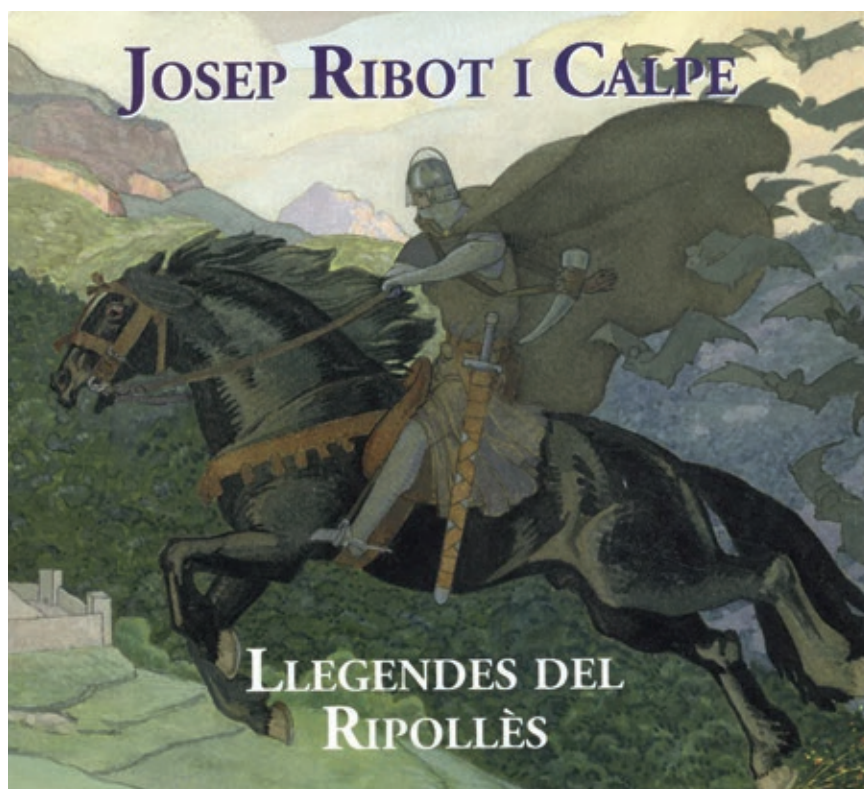
la vila. Cal dir que no era pas la primera vegada que es movia per la geografia ripollesa, ja que es té constància d'una excursió que va fer a Montgrony el 1904. Sense deixar aquests anys, també hem d'esmentar que entre el 1910 i el 1914 recopilà les llegendes que li explicaren a Sant Joan de les Abadesses les santjoanines la vella Gudiola i la vella Bonica; entre el 1913 i el 1914, les llegendes de Montgrony i rodalia narrades per mossèn Vendrell, i el mateix 1914, el trobem a Mataplana per recopilar la llegenda de Sant Joan de Mata.

Cinquanta anys a Ripoll

Des del 1915, doncs, la seva presència al terror del Ripollès va sovintejar, per no dir que va ser constant, i a partir de 1925 encara més, perquè llogà la masia de Comallevosa, al terme de Ripoll, per estiuejar-hi, cosa que feu gairebé fins a les acaballes dels seus dies. Pel que fa als temes que hi va desenvolupar, trobem els següents:

— Renovació de capçaleres de diverses revistes i periòdics locals: el primer encàrrec fou el de la publicació el 1917 de *La veu comarcal* i, dins d'aquest diari, de les capçaleres de les diferents seccions: «De la vila», «De la comarca», «De Catalunya»; de la revista *Delit*, també de 1917, d'*El Catllar* de 1920, de la santjoanina *Restauració* de 1926, de *Scriptorium* de 1930, de la ribetana *Petrària* de 1932, i també destaca la del full parroquial de Ripoll de l'any 1922 que, amb poques variacions, es va mantenir fins fa ben pocs anys.

— Cicle de dibuixos i il·lustracions centrats en la figura del Comte Arnau: entre els anys 1912 i 1917, arran de la seva coneixença i relació amb Rossend Serra i Pagès, que li inculcà l'interès per la figura del Comte Arnau, començà a

>> Coberta del llibre *Llegendes del Ripollès* (2008), en què es reproduïx el dibuix del Comte Arnau de Josep Ribot i Calpe.

fer-ne dibuixos. Es tracta d'uns dibuixos que mostren el seu gran domini tant de la tècnica com de la composició mitjançant les llegendes relacionades amb la figura del comte damnat i les seves facècies. Val a dir que bona part d'aquest corpus de dibuixos roman inèdit.

— Paisatges i llegendes del Ripollès: entre els anys 1912 i 1917 se centrà bàsicament a dibuixar paisatges i diferents indrets del llegendari ripollès i arnal-dià; es tracta d'uns dibuixos aquarellats de traç àgil i ràpid, alguns repetits en publicacions posteriors. L'any 1926 guanyà el segon premi del concurs que Rossend Serra i Pagès va establir el 1924 centrat en llegendes ripolleses. Són uns dibuixos a l'aiguada en què predominen els colors blavencs; actualment, els originals estan dipositats a Montserrat. Aquest recull de llegendes es va publicar pòstumament l'any 2004.

— Il·lustracions i dibuixos de caràcter etnogràfic: aquí el tema és variat, ja que va des de balls tradicionals de la comarca a activitats i oficis artesans amb el seu einam, passant pels dibuixos dedicats al món dels pastors de la vall de Núria. Hi destaquen, a més, els dibuixos sobre el casament a pagès de Ripoll. Citant de nou l'historiador de l'art Domènec Ribot, comenta que la mirada de Josep Ribot i Calpe «és una mirada bàsicament etnogràfica, car tenia per objectiu documentar allò que veia quan anava a les excursions que els folkloristes ripollesos duïen a terme; en aquest sentit es pot afirmar que van fer una veritable tasca d'antropòlegs».

— Logotips i marques publicitàries: en aquest apartat, Josep Ribot va treballar amb els impressors ripollesos Llorenç Bonet i Daniel Maideu. Hi destaquen els exlibris per al Casal Català de Ripoll i d'altres, així com els logotips publicitaris per a carnisseries, hotels, impremtes, farineres i botigues; les portades del CEC; programes de festes majors (de Ripoll i de Sant Joan de les Abadesses) i també il·lustracions de llibres, com ara el poemari *Poesies* de la poetessa ripollesa Raimunda Jofre de Casals (1952).

— Imatgeria ripollesa de sants, santes, goigs, etc.: va conrear aquesta activitat artística al llarg de tota la seva vida. Inclou llibres religiosos, recordatoris, estampes de sants o santes, goigs... Val a dir que la major part d'aquesta estamperia religiosa obeeïa a encàrrecs dels dos editors ripollesos esmentats abans.

>> Loli Muntanya de Sant Amand al matí, de l'any 1944 (42 × 42,5, col·lecció particular).

>> Capçaleres de les seccions interiors del periòdic ripollès La Veu Comarcal, 1917.

— Micologia: un extraordinari volum publicat el 2017 pòstumament titulat *Àlbum naturalista de micologia*, on es poden veure dibuixos aquarellats amb un realisme detallat i precís de poc més de nou-cents bolets d'arreu de Catalunya, dues terceres parts dels quals són del terreny ripollès.

— Pintures de paisatges: després de la Guerra Civil, pels volts de l'any 1940, comença a dedicar-se a la pintura a l'oli i al tema paisatgístic ben especialment, fins als darrers anys cinquanta, primer

plasman racons del barri barceloní d'Horta i després del Ripollès, amb una atenció especial a Montgrony i els seus encontorns. Entre el desembre de l'any 1949 i el gener de 1950 va fer una exposició al Casino de Ripoll, l'única que va fer en vida, formada per cent olis de format petit i tots de temes ripollesos.

En els seus darrers anys de vida, entrada ja la dècada dels setanta, no es té constància de cap activitat relacionada amb la comarca ripollesa. Morí a Barcelona el 18 de març de 1974.